

Чуралыға күн таҳсар !

САНДА ОАОХ

ХАҚЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Ты ханаайстыбата

ЫНАБЫ ҮАБАККА ҮЙТЫЫ - таннарыныга тэнээх.

ДОБОТТООР! Тохсуншуу - ылам ыйварыгар улууспугутар үүту туттарын сорудаңын син толорон шэммишт, сайынтын 2 ыйга күшүлүү барлыбыгт. Анараас от ыйдаах бытазын 268,57% ыйдаах сорувалыгтын 492 тошна үүдүн толорбокко, сылааңыбытын 85,6 %-и эрсигиңиң ишебит. Улахан хаалымы! Дынкенингэх балаңынапта уоскынч. Тобо?

Оңтүстүрмөлдөр. Бынаны ызабаска ылтын союбийни тапшырып төттөшөк динбөн. Билүүн турар, ынважлаах ханаанының ышыра, ызабата бойтуун көпүгү. Кипили ким даңданы бу көпүгү үйээр күүфүнди ысхайлан, соконундаштырылган “бы” деген суюңа. Ол эрээри хас бирирдин кийизхө атын дыон, изэнчилигин, үлүүчүн түнүгүр ышыңдар, ызнализар ой-санаса баар болуухтаах. Үгүстүрүс баар даңданы.

Холубур, быйыл Олонхо ыныаызын улуус дыно-
бары турунац, комолоюон, хамнаспыттыган, пенсия-
быттыгын утас, хайдахтаах күрдүк оро-
котооулуулукжик, тэрээчининчөхтүүк ыыттыбыт
Киши уорэр!

Огтон эц, ынаахтаах киши! Эйнигиттэй ким да харуул кордообот. Тогторугун сувалтыгдаа, тово лавданы мыйнинаарбын; киний үүкүү 30 солгуубайы комо бизэр-бизэр эз “эгээн яа” динч ирдэхэр. Ойдөөн эрэ. Сэбийсэй юм сацана биш харчы комого суух, оссо моий отгообуккүттэн 20%-нын эз бизэрэшлэрийн үрдүүнэн угус ыал суюн нийтийэрээ. Билиги буолыньяа, отгообутуй барьга байжээн кинэ, оюу үрдүүнэн син араас комо оногуулса салынр да кими эз “абылан” суюн нийтийн ынаахтыгийн

Манша биинри ойцоххэ. Ханых бацаарын обществога, баатар - бацаарыма, инициаторыга комолсүүн, узлээнэ, туслах узгүн толорон этгэнэ олорор буоллахыг дии. Холобур, Эйнэх, ынаахмын ыабаюу ынгылт юбинир кийнээс учуутал оюулоргун үүрэгтэр, эмчил дорубуйын корор, эрүүн үзүүнтэ, урбааныг ассын-тансасын

ханччыйар, бизкөр килимеккин астырып, парижмахер баттаххын кырыйиар, тақсист таңар.. дисбит күрдүк зийэко қынааллар киши албож. Ошнооюр, мин бу 80-мар чутаңаабыт улгэ суух обозшор, кине үүг сыйапалын 60-70, ошнооюр 100 солкуубайга тиэрди-ээко динен ресмиуулуска ханыннтарыш “баразьм”.

Киши барытта суюнту ингээр кыңаца суюх. Оттоуттар ЭН, суюнтууз киши, или эйинги хаччыйар, ол инигээр мин туспар тобо қынашыя, эзбөх угуу ышы сатыр суюкташынны? Холобур, мин сарсыздаа айы күорчих сизбээтхийнэ табыштыбаптын. Оштукуйынг ордук қынышын алдырахтайдах уочартаах буоланты.

Дээ, ол ийн, ити ынаңы ыабаиска ытгаш юбийнин мин таатнарынга гэнэх, байз эрэ инийн корууну, унс-харчыг а ынаммаг буолуу холбуруулан аацьбыц. Огнотугар төбөг сүнүү нийээ салышлыгийн дээр санаа кийиргээнир.

Сүеүт ахсаана айыраабшыгар, эт-үүг элбииригэр сүнүүлэхтийн, сүнүүтээ суюхтуун бары кынангаахаахыгт. Маша сүнүүтээ суюхтар ол бааынайдар, кэгэхтэр сүнүүзүрүн эзэсүүрүнэр эспэлгэригэр, мышарыгар-ыабаттарыгар кынамман курдук санаалынтиара беэр бөөж сүол. Холубур, үүт ыншина түбсэн, сүнүүлэхтээр үгүс үбү аяцстахтарына, ол харын барыгын юрзитэ астагас, умалык, саншас час... альдааныгынтар укс маздаанышинарга, урбааныгынтарга кирир буулжууди. Ол эт-ас элбииригэр, бары, ордук сүнүүт суюхтар абыранар буулжахын. Ол ийн эт-үүг элбииригэр улуус дьено бары, кырдаастьми-элбииригэр дийн бары кынангаахаахыгт. Эйчогы-санаалы субонен-амалы, субутунниуктагы да тэрий.

Холбоур, илаа транса тиксэн сана хотон туттараа фермеридээр гэхийншилэгэн, улуустан шефтээх тэрэлцэр тахсан комолоноилюро тухь сыйналаахаа буюд?

"Чуралчы" көпнератив 66 тонна уотурбаш атылганан азаплан, таңымтын ороскүтүн уйнан турган сайдыштаахтарга бириди ынаха 40-шүү кийизни уут суотугар бизэрэгээ былаарымьт. Ордубут 640 куулту сайдышка тахсыйттарга анаабыт. Машы таңынан, цэнисиз жайы бири ый чистата

15-пий тынылгча солкуобай хамнаны төлоон, бостууктары үзүүлэгээрээ ылтыммыг. Маны таңынан юоперация аяардас бу дышга киирэй баарал бэйзтийн чиликтээрийгээр 3 молуйуюн 700-тыншынча солкуобай харнаны % -на сух обаванса бэйрэг:

Кырата сух комо! Манна бэйзбигти бири элиим. Билэргэгт курдук, биир кийнгүү үүрэгээ 1 кормосинницаа (к.с.) айшык наадаа. 1 кийнгүү уотурба 0,6 к.с. Оччотутар 24 солкуубайдаах комбинорманы сизээн 40 солкуубай (сайылъыкка) үүтгүү, быйнччыгтаа 16 солкуубай барыны, ылацьши. Олон юччэйбоксю, уотурбаны ордук баладан ыбылагтар куусю сизээн сагаан! Маны таңышсан куюх ынылаахтаргартан альылансан даажаны ынаахсын эбии алатаа салырьгыг буюшар үүг ыамын туулриминээс сол.

Үүг ыама эзбээжиннээр, сөүдүүчүүк болтуулсаан туулууттар тэрээнийн үзүүлэхэн бишаар. Ордук нэхлийн эзбээжиннээр байнаас гараа, тыва ханаайыстырьбын специалистара нэхлийн эзбээжиннээр ойдотор, гарийн эзбээжиннээр ынгтан, хас биирдийн ынтын кыргыз түшсэн, бары үүт туттаралыарын, ылаахарын ынгтан юби-эзбээжиннээр тууттар кынчалын ахтахтар. Оттон сүнүүчүүж ынтын нэхлийж, улуус, дъон тууттар эзбээжиннээр ойдуюхгээжгэр. Кынчалыбакка ынтын ынгтан юбийн, үүт туттарбаг ийни (ынтын) ижин кооперативтан, нэхлийн туту эмэ кордажерүүгээр хайдах эрэ сагамшынга суюх, субласка байлан курдук буюулсаан суюн дуу?

Түмүрээр ынаңы ызбакка ыльтан юбийни таниарынга гэнтэх дээрбитгээн өвүргүйнши. Өйлүүргүйт буолтуу, 2011 сыйлаах сайшн соктуруу ичилүүлжсөр кураашаабыгтарыгар, Узбэг-Бүгүүтгээн хачыр курдук харчылаах юопи, бөвөм эзжээ ныиройн атышынчлалыг түлмүүгтарыш. Отчона мин “Таниарыахсыг буулуман,” “Ныирдээр мэнтэрээжинилгэр,” “Мин таниарыахсыг буулбанх-нын” дээбит курдук ыстагычлалыры сууринаммыг хохирсанын салалганаа эхийн ойдогор үзүүлж ыльтан дуннаах ныирэй атышынчлалтахтара, хим дацаны өвүргүммэгээз. Онон байылм үүг союгууаштын баллаана тохтор кутталаха кишрбитетин, бишр дацаны ыалтынчынчыгабакка, ыльтан юбисигжкэ, бары күүсүү ылыстахшынчынча, сорудахнын толорорго бары кыахтар баллгар. Ону хас бинирдлийг ойлдуухшүүн, ылсылахнын эр наада.

Иван ПОНОМАРЕВ

УЛУУСКА АТЫРДЬАХ ҮЙИН 4 КҮНҮНЭЭ҃И ТУРУГУ- НАН ОГТООҮҮН КӨРЛӨРҮҮЛДЭРЭ

Нийтийн төр	2015-ын баланс тонна	Одсуулж буй ходуун энэ	Кийвийн тонна	Баланс түүхийн тутмын %
1. Алагадар	1491,0	827,1	733,2	49,2
2. Арынзүй	1512,0	765,0	725,0	47,9
3. Бахсны	1672,0	960,0	934,9	55,9
4. Болготоо	1507,0	1086,0	872,0	57,9
5. Бодлогүр	2314,0	889,0	799,0	34,5
6. Кызынай	1732,0	837,0	674,0	38,9
7. Мугузий	2179,0	884,0	953,0	43,7
8. Озынтуун	2656,0	2175,0	1234,0	46,5
9. Салованын	2315,0	1361,0	1049,0	45,3
10. Сылган	3458,0	1796,0	1226,0	35,5
11. Төлөй	1326,0	988,0	740,5	55,8
12. Хазаныр	1611,0	1834,0	517,0	32,1
13. Хатыны	1735,0	1052,0	940,0	54,2
14. Хайхсхын	1603,0	715,0	476,0	29,7
15. Хөнгөн	3031,0	2106,0	1687,0	55,7
16. Чаныр	2024,0	690,0	524,6	25,9
17. Чуранчы	1908,0	966,0	768,0	40,3
Узүүс чадацны	34 074	19 931	14 853	43,6

М. ПЕРМЯКОВА

Национальный союз

БОЛУГУРГА байыл сайын 2 жаңайыстыба
сайылыкка таҳсыбыт. Ол курдук, Саптаас Оқо
“Чарал” баанынай жаңайыстыбатга ушин
Халбаныкты “Мыншабай” ТХПК ыланнык
сүофүлөрин таңарап, уруғ наңын үрүлүгүлөр
Бишкек туругунан, оттоочун байылтыбылаша
70% түспен иңдер. Биндердинизон чаянынай
жаңайыстыбалар сүрүннөн, оттоон бүшүүттөр
210 ыланнык киирэр механизированый ком-
плексин тутын бүтэрэн, башын ыйын салатыгар
олоюу кийүүрор быйзанивахтар. Ошооха анал
оборудованиелар тиалтан күлбүттөр. Бишкек ис-
еттүүн сизеринэ ую-хамнас ылтылар. Маны-
саң, норуг күүнүн тутула түрөр Арын дызы-
тии көйлөйүн бүтэрбүттөр. Сайынны уу ситимин
реконструкцияланан, жөнүлдүк террориянда
80% бу ситиминде хөлбөммүт. Байыл сайын эбили-
ситэрээ, 100% хабар соруктаахтар. Дижүүсүктөн студеннар тутар эзэрээгтэрэ та-
сан, байыл сайын бу изниник благоустройство-
тын түспарыныга узелинишэр. Кининэ иттихи
ситимин тардьылтыгар 45 ылал утис-харчыга
кылттынан, анал турбалары, майрышалы тиз-
торон шүлтүрбүлттар. Байыл иттихи сорох ын-
дыштэ кининэ иттихи ситиминде хөлбөммүт.

СОЛОВЬЕВКА байын күнүн ізниңде дынаптапын саңа хонтурорат тутулан үздөй киризб. Саңа оскушаны тутууга матырышада.

THEVUDHI KOLIGITI

Быйыл сайын оскуула оюорорун салынчалттарын тэрүүнүнгө анаммыйт 2 лашыр узатсабит. Ол курдук, атак соңынчуларын корунгүн сайыннаар хайысхшвах И. Чиркосев салайтар лашырыгатар улуус хас да иёйлигигитэн уорэнжоччилэр салынчаммалтар. Маны тиң оюруут алын үүнчелгизен дыарыктанар "Быйан" лашырга оюор юх сыйын бизэр байкапын хото оюордубуттар. Ишнийок 3 зор фермерэ балтараалымы мелтүүченүзэж траянга тиксабит. Сини туушия турар агрокластерга 3 оюорор дыэ кондайэ бүштүү. Туушиар быйыл күнүн олоюю книроллэрэ былгеннанар.

ЧАКЫРДА "Дүгүүр" агрокомплексрга 5 сана дын эз тутула турар. Онуула 4 дынин И.Г. Слепцов салайтар "Диамант" тэрлигээ сэтгэрэнхорон быйын күбүн олооюу килтирий. Оттон К.И. Лебедев салайваччылаах "Аллас" тэрлигээ 1 дынин иттихиң ийншилэж дэхтэртагын сана хонтууратын тутан бүтээрээр бийшнэх. Ийншилэж быйын 3 сайыннык үүлинир. Быйын "Чакыр" ТХПК-ка сана МТЗ-82 тирхэхтэр ашигнах, үүтү тизийнигэ-тэйнэгэ кынажуу туралтын льбыт. Чакырдад үүт туттарылтын быйынтын бийшнэх билүүнгүй түрмүнүн талорон иштээр.

"CO" KNO.

